

Mire jó egy pap?

A Zsidókhoz írt levél központi gondolatához érkeztünk. Igehirdetőnk Jézus Krisztust, mint az igazi, tökéletes főpapot állítja hallgatói elé. Hosszú fejezeteken át bontja ki előttük, hogy miért több, teljesebb és tökéletesebb mind ő, mind az általa bemutatott áldozat, mint bármi, ami megelőzte őt. Mindezt persze azért teszi, hogy mindezzel erősítse, bátorítsa, sőt intse a római zsidókeresztényeket, akik a fellángoló üldözések miatt kezdenek megroppanni, elcsüggedtek, megfáradtak, a hittől elsodródóban vannak. Hogy mennyire lelkigondozói célja van annak, ahogy Krisztusról beszél, jelzi, hogy ennek a központi résznek a bevezető és záró része is erőteljes buzdítás: „*járuljunk tehát bizalommal a kegyelem trónusához...*”, valamint: „*mivel pedig... teljes bizalmunk van a szentélybe való bemenetelhez Jézus Krisztus vére által ... járuljunk azért oda igaz szívvel és teljes hittel.*” (10.19, 22) Mivel van közbenjárónk, aki együttérez, és aki tökéletes, minden nehézség közepette szabadon fordulhatunk hozzá, hirdeti a mai szakaszban. Közelebbről lássuk tehát, hogy 1. Szükségük van-e, és ha igen, miért főpapra?, 2. Milyen ez a főpap?, 3. Hogyan vehetjük igénybe segítségét?

I. Szükségünk van-e (fő)papra?

Mire jó egy pap? A pappal nem könnyen azonosulunk. A mai, nem vallásos ember szemében gyakran ő a legrosszabb fajta, az „intézményes egyház” alkalmazottja, azaz egy jobb esetben felesleges, rosszabb esetben elnyomó szervezetnek az ügynöke és haszonlesője. Ez a pap – szükségünk van-e papra? A válasz gyorsan az lesz, hogy „még véletlenül sincs.” A református ember, bár egészen más okból, de szintén nehezen kapcsolódik, hiszen neki könnyen lehet, hogy a katolikus áldozópapság jut az eszébe. Azonnal felmondja a hitvallásos igazságot, nekünk nincs papunk, nincs emberi közbenjárónk, nincs gyónás és áldozás; nekünk pásztorunk van. Mire jó egy pap?

Próbáljunk túllépni elsődleges előítéleteinken, hogy ne a mai benyomásainkat vigyük bele a bibliai szövegbe, hanem hadd tudjon a szöveg üzenete elérni hozzánk. Mire jó a pap? A pap elsősorban közvetítő, közbenjáró. A közvetítő az az ember, aki híd szerepet tölt be két világ között. Ilyen a tolmács, a követ, a küldött, aki két kultúra között lesz összekötő kapocs. Ugyanakkor, miközben egy tolmács, egy követ elsősorban csak összeköt, egy közbenjáró *képvisel* is. Amint egy ügyvéd képvisel egy ügyben a bíróság előtt. Vagy egy barát, egy jó ismerős, aki érdekünkben szól olyan helyen, ahova nem jutunk el. Bevisz oda, ahova nélküle nem jutnánk be. Vagy csak annyit mond, hogy egy ügyben keressük meg XY-ont, és hivatkozunk rá. Ezzel egyrészt utat nyit, másrészt kockáztat; hiszen ha rá hivatkozva bejutunk XY-hoz, és valamit nagyon elszúrunk, annak ő, a közvetítő, a közbenjáró fizeti meg az árát.

Mire jó a pap? A mi korunkat és kultúránkat leszámítva minden kor és kultúra – alapvetően vallásos lévén – ismerte a közvetítőt, akinek az emberi és isteni világ között kellett kapcsolatot teremtenie. A Kr. utáni 60-as évek végén mind zsidók, mind pogányok egészen természetesnek találták, hogy szükség van a papra. A zsidók szemei előtt ott élt a jeruzsálemi áldozati kultusz, élén a főpappal. A pogányok (rómaiak) szintén komoly papsággal bírtak. Az áldozatok folyamatos bemutatása, a közvetítés folyamatosan ismétlődő gyakorlata a mindennapok egészen természetes része volt.

Mikor érezzük igazán szükségét a közbenjárónak? Akkor, amikor bajban vagyunk. Akkor, amikor bezárulnak a lehetőségeink. A mélységben, amikor csak falak vesznek körül. Amikor nem tudunk kilépni, nem látunk előre. Gyakran ilyenkor vagyunk a legmagányosabbak, és teljesen elszigeteltnek érezzük magunkat. Van-e valaki, aki mellénk áll? Van-e olyan, aki hidat ver köztünk és a segítség forrása között? Megjelenik-e valaki, akinek van bejárása oda, ahol meghallgatást, biztatást, szabadulást nyerünk? Ez a korabeli hallgatók helyzete, és ezek gyakran a mi kérdéseink is. Hova fordulhatok a mélységben, a nyomorúságban? Mit tehetek, amikor teljes sötétség vesz körül?

Ebben a pillanatban érezzük, jó, ha van egy közbenjáró. Ha van egy „pap”. Nem egy intézmény képviselője – hanem Istené. Egy olyan pap kellene, aki együttérez, aki meg tud érteni. Aki, éppen ezért, közülünk való. Aki nem kioktat, hanem mellém áll. Olyan pap kellene, aki nem megélni akar belőlünk, kiszolgáltatottságunkból, hanem élni akar értünk. Aki nem uralkodik, hanem szolgál. Ugyanakkor nem elég, ha csak megért, együttérez. Ettől még nem pap. Hordozzon is el, és vezessen ki börtönömből. Legyen bejárása oda, ahol segítség és megoldás van. Legyen olyan, mint én, hogy megértsen; és legyen mégis több, hogy segítsen. Nekem szükségem van papra, közbenjáróra. A címzeteknek is óriási szükségük volt rá. A szerző pedig bátran kiáltja az örömhírt: „*nagy főpapunk van, aki áthatolt az egeken, Jézus, az Isten Fia...*” Lássuk hát, milyen főpap ő, majd hogy mit tud tenni értünk.

II. Milyen főpap Jézus, az Isten Fia?

Szerzőnk válasza: szenvedő főpap. Lássuk, hogyan mutatja be őt, és miért találja fontosnak szenvedését hangsúlyozni. A Zsidókhoz írt levél jelen szakasza elénk adja, hogy mi a közös, és mi különbözik közte és köztünk.

Először azt mondja Jézusról, hogy „*hosszán hasonlóan kísértést szenvedett mindenben, kivéve a bűnt.*” Miért? Hogyan? Rámutat, hogy minden főpap, mivel az emberek közül választják, maga is körül van véve erőtlenséggel. És ami igaz a zsidó főpapra, az igaz Jézusra is. Ember volt, köztünk járt, és mindazt átélte, amit az ember átél. Minden megpróbáltatásnak, minden nyomorúságnak ki volt téve ő is. Nem valamilyen biztosságos magasságban „úszott el” az emberek mindennapi kérdései felett, hanem saját bőrén tapasztalta azokat. Mindezt szerzőnk a következő szavakkal mélyíti el: „*Ő testi élete idején könnyörgésekkel és esedezésekkel, hangos kiáltással és könnyek között járult az elé, akinek hatalma van arra, hogy kiszabadítsa őt a halálból.*” A Getsemáné kertben történt agónia megelevenítése ez. Vajon mit jelenthettek e kifejezések a római zsidókeresztényeknek? Könnyörgések, esedezések, kiáltás és könnyek... Amikor feltáruult az ajtó, és katonák vitték el a családfőt... Amikor testvérüket halálra ítélték... És mit jelent nekünk, amikor óriási fájdalom ér? Ilyenkor nincs más, mint könnyörgés, esedezés, kiáltás és könnyek. És nézzétek: a mi főpapunk pontosan tudja, hogy milyen ez. A magány, az elszigeteltség, az elhagyottság, a sötétség órájában találjuk őt is.

Miben különbözik tőlünk? Amint hallottuk, így fogalmaz szerzőnk, „*kivéve a bűnt.*” De ha nem bűnös, nem is ember! – kiáltunk fel. Az van bennünk, hogy éppen az esendőség, az erkölcsi erőtlenség tesz minket igazán emberivé, megközelíthetővé. Ha valaki büntelen, annyira távoli, nem is ember. Vagy nem teljesen, nem 100%-ban,

legjobb esetben is csak 99%-ban ember... De a bibliai gondolkodás szerint nem a bűn teszi az embert, és nem a bűn teszi emberségesebbé az embert. Rossz tapasztalatunk, hogy aki magát büntelennek tartja, az gyakran kíméletlen és kegyetlen, miközben aki tudja, hogy maga is esendő, sokkal megértőbb, együttérzőbb tud lenni. Innen jön a gondolat, hogy bűn nélkül nem is lehet ember(séges) az ember. De miközben a mai ember attól fél, hogy a „büntelen” ember biztosan kemény, ítélkező és kegyetlen, a valóságban éppen a bűn tesz embertelenné. Ez akkor is így van, ha a jóság, a tökéletesség nevében sok kegyetlenség történt és történik a világban. Miért olyan fontos, hogy Jézus, aki tökéletesen megért és osztja velünk a nyomorúság, a megpróbáltatás tapasztalatát, mégsem vétkezett? Azért, mert csak akkor vihet be a szent Isten jelenlétébe, ha ő maga tiszta. Ha maga is bűnös, hogyan lenne bejárása oda, ahova minket vezet be, amikor segítségre van szükségünk? A szenvedő főpap egyedülként büntelen főpap is. Neki nem kell bemutatni áldozatot önmagáért.

Mit tud tenni ez a főpap értünk, velünk? Azt olvassuk, hogy „örök üdvösség szerzőjévé lett”. Ebben különbözik minden közbenjárótól, minden paptól. Hiszen, amint mondtam, abban a korban senkinek nem volt kérdés, hogy mire jó egy pap, de az sem volt kérdés, hogy papra folyamatosan szükség van, és a papnak folyamatosan áldozatokkal kell képviselnie magát és népét Isten előtt. De, amint egy bibliamagyarázó rámutat: *„Észben kell tartanunk, hogy erőteljes és meggyőző retorikára van szükség ahhoz, hogy egy korabeli személyt meggyőzzenek arról, hogy egy konkrét áldozat és egy konkrét pap elégséges lehet minden időre, mindenki számára, minden célra. Sohasem létezett "örökkévaló" főpap korábban. Sem a pogányok, sem a zsidók nem hittek ebben Jézus előtt.”* (Whitherington, 193) Ezt fogja majd szerzőnk egyre jobban kifejteni, ugyanakkor már itt hangsúlyozza, hogy ezt a közbenjárót, a szenvedő főpapot, Isten választotta. Isten küldte, hogy hozzánk hasonlóan szenvedjen, és teljes engedelmisségben véghezvigye az áldozatot, ami minden papnak a feladata. De amíg a főpap önmagáért és a népért is máson (állaton) mutatja be az áldozatot, addig Jézus, a büntelen főpap csak másokért, de önmagán mutatta be az áldozatot. Mert ugyan azt olvassuk, hogy amikor hangos kiáltásokkal, könnyek között, esedezve kiáltott az Atyához, *„meghallgattatott”*, ez a meghallgattatás nem volt gyors, olcsó és magától értetődő. Hiszen először nem hallgattatott meg (nem szabadult meg a halálból), éppen azért nem, hogy közbenjáró lehessen köztünk és az Atya között. De végül mégis meghallgattatott, hiszen feltámadt, és *„áthatolt az egeken.”* Megjelent az Atya színe előtt, ő, a Fiú, hogy ott képviseljen minket. Így lett örök üdvösség szerzője.

III. Hogyan vehetjük igénybe segítségét?

Mit jelent mindez a gyakorlatban? Hogyan lehet segítségünkre Jézus, a szenvedő főpap akkor, amikor hatalmas terhek zúdulnak ránk, amikor úgy érezzük, nincs kitörés a bezártságunkból?

Az első és legfontosabb, hogy tudatosítod magadban: amikor gyenge, erőtlenséget, megpróbáltatást, összetört vagy, közel vagy hozzá. Ez azért nehéz, mert gyakran ilyenkor érezzük magunkat tőle a legtávolabb. És akkor érezzük magunkat közel, amikor erősek vagyunk, amikor jól vagyunk. Sőt, akkor vagyunk kiegyensúlyozottak, erősek, amikor közel érezzük magunkat hozzá. A szenvedő főpap közbenjárásának igénybevétele ott kezdődik, hogy tudatosítom: amikor a nyomorúságomban a legkevésbé érzem, akkor

van hozzám a legközelebb. A zsoltáros így mondja: „*Közel van az Úr a megtört szívűekhez, és a sebzett lelkeket megsegíti.*” (Zsolt. 34.19) Vajon ezek is közel érezték magukat az Úrhoz? Nem! Erre így hívja fel a figyelmet a szerzőnk: „*nem olyan főpapunk van, aki nem tudna megindulni erőtlenségeinken*”. Te nem érzed – de ő érez téged. Együttérez, megért, közel jön, közel van. A sötétség idején ezt megragadni nem más, mint hit. Hitvallás. És ez vezet tovább abban, hogy mit tegyünk.

„*Ragaszkodjunk hitvallásunkhoz*” – hiszen Jézus is ragaszkodott.

Engedelmeskedjünk – hiszen ő is engedelmes volt. Mit jelent hinni, ragaszkodni, engedelmeskedni az ilyen időkben? Hogyan történik a megmaradás? Szerzőnk válasza: „*Járuljunk bizalommal a kegyelem trónusához, hogy irgalmat nyerjünk és kegyelmet találjunk...*” Hogyan lehet Jézushoz, a főpaphoz, a kegyelem trónjához járulni? Mit jelent ez? A válasz egyértelmű: imádságban. Ha igénybe akarod venni a szenvedő főpap közbenjárását, hozzá fordulsz, elé mész, imádkozol. Hiszen ott van, veled van, közel van hozzád. Hogyan?

Chrysostomos, negyedik századi egyházatya írja: „*A szerző arra hívja őket, hogy lépjenek túl a félelemmel teli imádkozáson, a szép és rendes imádságon, a formális és hűvös imádságon, és imádságukban az emberi szükségből fakadó őszinte és szívbeli kiáltásokkal ostromolják a menny kapuit. Azt szeretné, hogy imádságukban ne olyanok legyenek, mint a bürokraták, akik engedélyért folyamodnak, hanem mint a gyermekek, akik éjszaka félelmükben kiáltanak fel, bízva abban, hogy meghallják és megvigasztalják őket.*” (Witherington, 191) Könnyörögtél már, esedeztél már, kiáltottál már könnyek között, jajongva és rettegve, tudván, hogy most mindez azon múlik, hogy meghallgatnak-e? Álltál, térdeltél-e már ott egy másik ember előtt könnyörögve, hogy hallgasson meg, ne utasítson el, ne forduljon el tőled? Kiabáltál már, hogy de igenis hallgasson meg? Amikor mindent feltettél arra, amit kértél... És voltál-e már így Jézus jelenlétében? Ha nem, miért nem? Mi akadályozott meg ebben? Mit mond ez el neked arról, ahogy hozzá viszonyulsz? Mi neked az imádság? Szép és rendes, formális és hűvös vallásos forma, viselkedés - vagy lényed őszinte feltárása Jézus előtt? Félreértés ne essék, az imádság ritkán kiáltás és esedezés könnyek között. Nem kell a főpapnak sem a kiáltásunk, sem a könnyeink, semmi érzelmi ráhatás ahhoz, hogy meghallgasson. De amikor a szívünkben kiáltás, esedezés fakad fel, amikor könnyeinket nem tartóztathatjuk meg, akkor azért fogunk így imádkozni, mert ez van bennünk. És micsoda vigasztalás, hogy a közbenjárónk ezt érti és ismeri, átélte és elfogadja!

A kulcsszó tehát: bizalom. A szív nyíltsága, szabadsága; az a szabadság, amely tudja, hogy semmit nem kell elrejtene, mindent bátran feltárhat. Ez a mi örökségünk, ez a mi ajándékunk. Olyan közbenjárónk van, aki megért, együttérez, képvisel – akkor is, amikor a legnagyobb terhek súlyát hordozzuk. Olyan segítőnk van, aki elég hatalmas és erős, hogy elhordozzon és megsegítsen. Hiszen elhordozta Isten ítéletét helyettünk, hogy bennünket Isten színe előtt képviseljen örökké. Járulj hozzá teljes bizalommal, teljes szabadsággal a nyomorúság idején! ÁMEN!